

Ягупов В.В. доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник лабораторії
дистанційного професійнонавчання
Інституту ПТО НАПН України

Інформаційно-аналітична діяльність у системі ПТО

Дано обоснование понятия «информационно-аналитическая деятельность педагогических работников», определено содержание и особенности этой деятельности, перечислено факторы, которые актуализируют информационно-аналитическую функцию профессионально-педагогической деятельности педагогических работников ПТУЗ. Информационно-аналитическая деятельность – это вид профессионально-педагогической деятельности педагогических работников, который направлен на оптимизацию принятия управленческих и педагогических решений путём качественно-содержательной обработки информации, нахождения разнообразных вариантов воздействия на объект управления с её помощью.

Ключевые слова: *информационно-аналитическая деятельность педагогических работников; факторы и особенности информационно-аналитической деятельности педагогических работников.*

Informational and Analytical Activity in the System of the Professional Technical Education

V.V. Yagupov, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Leading Research Fellow of the Distance Education Laboratory, Institute of Professional Technical Education, National Academy of the Pedagogical Sciences of Ukraine

The article explains the concept «Informational and Analytical Activity of the Pedagogical Workers». It clarifies the contents and peculiarities of this activity, defines the factors making informational and analytical function of the professional pedagogical activity of the professional technical educational establishments topical. Informational and analytical activity is the component of the pedagogical workers' professional pedagogical activity aimed at perfection of the management and pedagogy decision making process through the evaluation of the quality and contents of information and development of different options of influence at the management object by its means.

Keywords: *informational and analytical activity of the pedagogical workers; factors and peculiarities of the informational and analytical activity of the pedagogical worker.*

Об'єктивним чинником розвитку світового співтовариства та його різних сфер є всебічна інформатизація, що викликає вирішальні зміни у змісті, технологіях і засобах професійної діяльності практично всіх фахівців. Це актуалізує потребу системи ПТО в таких педагогічних працівниках, які здатні до успішної професійно-педагогічної діяльності та готові до творчого вирішення її основних функцій, в тому числі й інформаційно-аналітичної. Насамперед слід наголосити про те, що існують суттєві чинники, які

актуалізують інформаційно-аналітичну функцію їх професійно-педагогічної діяльності. Насамперед – це історико-педагогічні, соціокультурні, теоретико-методологічні, управлінські, технологічні, інформаційні, інформаційно-комунікаційні та діяльнісні. У зв'язку з цим обґрунтування інформаційно-аналітичної діяльності педагогічних працівників ПТНЗ є актуальною науковою теоретичною та прикладною проблемою.

Окремі аспекти інформаційно-аналітичної діяльності педагогов ПТНЗ представлені в наукових публікаціях Л. М. Петренко [1] та В. В. Ягупова [3]. Аналіз та узагальнення змісту наукового доробку цих та інших науковців, а також сучасної педагогічної практики в системі ПТО показують, що інформаційно-аналітична діяльність педагогічних працівників представляє собою виявлення основних властивостей і зв'язків досліджуваного об'єкта, в силу яких він є частиною деякої системи, що зумовлює взаємозв'язок і взаємодію різних об'єктів у цій системі.

Однак однозначного визначення поняття «інформаційно-аналітична діяльність» у науковій літературі немає. Л.М. Петренко стосовно керівників ПТНЗ дає наступне визначення: «...специфічний вид професійної діяльності керівників ПТНЗ, котрий характеризується цілеспрямованим пошуком, збиранням, якісно-змістовим перетворенням інформації та продуктивним використанням її для розв'язання практичних завдань управління ПТНЗ» [2, с. 101].

Взагалі, інформаційно-аналітична діяльність – це вид управлінської діяльності, який спрямований на оптимізацію прийняття управлінських рішень шляхом якісно-змістовного опрацювання інформації і розроблення різноманітних варіантів впливу на об'єкт управління за її допомогою. Вона насамперед полягає в узагальненні одержаної інформації та її оцінюванні, аналітичній обробці первинних інформаційних матеріалів і поданні кінцевої інформаційної продукції відповідним інстанціям-споживачам. Вона складається з таких компонентів: мети, суб'єкта, об'єкта, методів, процесів і результату. Отже, вона складається з системи певних інформаційно-аналітичних дій, які представляють комплекс заходів, що проводяться з метою збору, накопичення, оброблення та поширення необхідних відомостей з низки питань функціонування ПТНЗ і на підставі проведеної роботи розробляються інформаційні (інформаційно-аналітичні) документи для споживачів інформації.

Мінімальні складові інформаційно-аналітичної діяльності: збір і пошук інформації (головний, найважливіший і визначальний елемент); попереднє вивчення, інформаційно-аналітичне оброблення, формулювання висновків та облік; підготовка інформаційних (інформаційно-аналітичних) документів для споживачів.

Таким чином, зміст інформаційно-аналітичної діяльності педагогічних працівників слід розуміти як: 1) витяг з інформації про досліджуваний об'єкт (процес); 2) подальшу інтерпретацію змісту інформації на основі використання напівформальних і формальних мов для побудови статичних і

динамічних інформаційних моделей предметної області; 3) подальший предметний аналіз у контексті потенційного застосування у своїй професійно-педагогічній діяльності.

Універсальні етапи інформаційно-аналітичної діяльності.

Мотиваційний етап: ініціювання інформаційно-аналітичної діяльності конкретного педагогічного працівника; вибір мети в інформаційно-аналітичної діяльності і визначення напрямів дій щодо її досягнення.

Емоційно-вольовий етап: регуляція виконання дії щодо досягнення цілей інформаційно-аналітичної діяльності; перемикавання, а при необхідності й припинення дії.

Інтелектуально-технологічний етап:

– виокремлення реального об'єкта з навколишнього середовища для інформаційно-аналітичного оброблення, звертаючи особливу увагу на виявлення взаємодії системи з зовнішнім середовищем;

– виділення елементів системи і припущення їх взаємодії. Виділення елементів відбувається незалежно від його практичної можливості. На цьому етапі інформаційно-аналітичної діяльності виникають поняття «ціле» та «частина», з яких формуються властивості цілого (результат взаємодії частин цілого) і властивості частин у загальному вигляді;

– встановлення взаємодії елементів системи, які були попередньо виявлені. Причому, виявляється, що елементи, які представлялися однаковими на момент виділення із системи, стають різними за їх місцем у структурі взаємодії, і навіть за функціями, які вони виконують у системі.

Інформаційно-реалізаційний етап: це конкретна поведінка педагогічного працівника в певній педагогічній ситуації, в якій проявляється його культура роботи з інформацією в процесі реалізації посадових компетенцій у педагогічному середовищі. Основний смисл цього етапу – це використання результатів інформаційно-аналітичної діяльності як для організації власної професійно-педагогічної діяльності, так і найголовніше – для організації діяльності інших суб'єктів – навчальної діяльності учнів.

Етап саморефлексії педагогічних працівників в інформаційно-аналітичній діяльності – один із найбільш складних, індивідуалізованих, творчих і одночасно відповідальних. В інформаційно-аналітичній діяльності педагогічних працівників у ситуаціях розв'язання творчих завдань рефлексія та особливо саморефлексія є суттєвими компонентами професійно-педагогічного мислення, що представляє собою один із взаємодіючих процесів цієї діяльності – особистісний, предметний, поведінково-операціональний, результативний. А в даному контексті саморефлексія – це усвідомлення педагогічними працівниками цілей, змісту, технологій і засобів вирішення певної педагогічної проблеми, що складає підвалину саморозвитку культури інформаційно-аналітичній діяльності.

Висновок: інформаційно-аналітична діяльність педагогічних працівників ПТНЗ є безпосередньою складовою їх професійно-педагогічної діяльності, яка характеризується цілеспрямованим пошуком, збором,

експертним оцінюванням, аналізом, синтезом і обробленням різноманітної інформації, яка стосується реалізації їх компетенцій як педагога, і продуктивним застосуванням інформації для вирішення педагогічних проблем в умовах невизначеності (неповної інформації) професійно-педагогічної діяльності в системі ПТО.

Литература

1. Петренко, Л. М. Інформаційно-аналітична діяльність – невід’ємна складова професіоналізму керівників професійно-технічних навчальних закладів / Л. М. Петренко // Проблеми сучасної педагогічної освіти. – 2011. – Вип. 33, ч. 1. – С. 194–200. (Сер. «Педагогіка і психологія»).

2. Петренко, Л. М. Теорія і методика розвитку інформаційно-аналітичної компетентності керівників професійно-технічних навчальних закладів. Дис. ...доктора педагогічних наук / 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – К., 2014. – 409 с.

3. Ягупов, В. В. Информационно-аналитическая деятельность руководителей профессиональных учебных заведений: основные характеристики, структура и этапы / В.В. Ягупов // Модернізація професійної освіти і навчання: Зб. наук. пр. / [редкол. : В.О. Радкевич (голова) та ін.]. — К. : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2013. — Вип. 3.— С. 152-165.